

Γιώργος Κατηφόρης: Επιστήμη, Σάμπα και Πολιτική (1935–2022)

Δεν είναι ποτέ εύκολο να αποχαιρετάς για πάντα έναν σημαντικό άνθρωπο, ένα διανοούμενο με συνεισφορά στην οικονομική επιστήμη και την ευρωπαϊκή πολιτική. Ιδιαίτερα όταν έχεις συνεργαστεί και συνυπάρξει για αρκετά χρόνια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο, δεν θα ξεκινήσω εξυμνώντας την συνεπή και αποτελεσματική πολιτική του δράση, τα αξιώματα και τα επιτεύγματά του, αλλά την ξεχωριστή προσωπικότητά του. Ο Γιώργος Κατηφόρης ήταν ανήσυχος άνθρωπος, κοσμοπολίτης, με πίστη στις αρχές και τις αξίες της Αριστεράς, αλλά και σε συνεχή αναζήτηση του Επικούρειου νοήματος της ζωής. Έτσι, από καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και σύμβουλος του Ανδρέα Παπανδρέου, μόλις άρχισε να προβληματίζεται από την αυστηρή καθηγητική ζωή, βρέθηκε να διδάσκει μαρξιστική πολιτική οικονομία στο Ρεσίφε, την πρωτεύουσα της πολιτείας Περναμπούκο της Βραζιλίας! Ταυτόχρονα, συμμετείχε ενθουσιωδώς στο «λαϊκό κίνημα της σάμπας», όπως μας έλεγε. «Μέσα μου, ανεπίγνωστα, ωρίμαζε η ανάγκη της μεγάλης φυγής. Μιας δεύτερης μεγάλης φυγής, μετά την αναγκαστική πρώτη, όταν ζήτησα στην Αγγλία επαγγελματικό άσυλο από τα αδιέξοδα και τα πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων των διορισμών της τότε Ελλάδας. Μου είχε γίνει απαραίτητη μια δεύτερη απόδραση και μάλιστα προς την αντίθετη κατεύθυνση από την πρώτη» (Μ. Πιμπλής, Τα ΝΕΑ 27/11/2007).

Για τον Γιώργο Κατηφόρη η ζωή χωρίς χαρά, περιπέτεια και απόλαυση δεν είχε νόημα. Εξερεύνησε στη Βραζιλία τα γραφικά κτήρια της αποικιοκρατίας, τα μπαρ, τη μουσική, έζησε τον αισθησιασμό, το κέφι και το πάθος των ανθρώπων για ζωή. Με γλαφυρή γραφή και άφθονο χιούμορ εξιστορεί τις περιπέτειές του και μας ξεναγεί στον βραζιλιάνικο τρόπο ζωής, με το στοχαστικό πολιτικολογοτεχνικό βιβλίο του «Σάμπα και Κολλέγιο»: Τρίτος Κόσμος, άλλος κόσμος, άλλο κλίμα, άλλη γλώσσα, άλλα χρώματα επιδερμίδων, άλλα ήθη και έθιμα. Ανακάτεμα ανθρώπων δίχως διακρίσεις και απαγορεύσεις. Αλλά χάρη στις αδράνειες της ιστορίας και των οικονομικών παραγόντων, οι λευκοί είναι οι πλούσιοι και οι μαύροι οι φτωχοί. Η δε βία караδοκεί, ιδίως σαν νυχτώνει στις διαβόητες φαβέλες, μαζί με την εξαθλίωση και τη ζητιανιά. Δεν ήξερα πώς λειτουργεί ο Τρίτος Κόσμος. Πώς τα 'χει βρει με τη φτώχεια, παρά τη βία και την ακραία ανισότητα!

Τον είχε συγκινήσει βαθιά η αίσθηση λαϊκού κινήματος που υπήρχε, βλέποντας φτωχούς ανθρώπους να βάζουν κέρματα στα τζουκ μποξ και να χορεύουν. «Τους βλέπεις καθιστούς και τους λυπάσαι για την κακομοιριά τους. Σηκώνονται και χορεύουν σαν άγγελοι», έλεγε. Το πρώτο πράγμα που τον μάγεψε στη Βραζιλία ήταν η μουσική. Το δεύτερο, ο χορός. «Με συγκίνησε αυτή η ηρωική κατάφαση της ζωής που τους διακρίνει. Υπάρχει μια αδάμαστη ζωτικότητα με την οποία αγωνίζονται να ξεπεράσουν τη φτώχεια. Και αυτή η ζωτικότητα με τράβηξε. Αυτοί βγάζουν από την πέτρα λουλούδι! Ωστόσο, η καθημερινή ζωή τους δεν είναι καρναβάλι». Για πολλά χρόνια στο Ευρωκοινοβούλιο απολαύσαμε την παρουσία της αγαπημένης του Τερέζας, της γλυκιάς και ευγενικής Βραζιλιάνας που τον συνόδευε πάντα στις εξόδους και τις εκδηλώσεις της κοινοβουλευτικής μας ομάδας.

Ως επικεφαλής των ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ εκλέχτηκε αντιπρόεδρος της Ομάδας των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών, αντιπρόεδρος και βασικό στέλεχος της Επιτροπής Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής, καθώς και μέλος της Αντιπροσωπείας για τις σχέσεις της ΕΕ με την Τουρκία. Διέπρεψε παντού! Έχαιρε γενικής αναγνώρισης και εκτίμησης! Αγωνίστηκε για την προώθηση θεμάτων που αφορούσαν συμφέροντα της Ελλάδας και της Κύπρου, τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, αλλά και τον στόχο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αξέχαστο μας έχει μείνει το τρέξιμο και το άγχος για την εκλογή του Νικηφόρου Διαμαντούρου στη θέση του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή. Ο Κατηφόρης τα κατάφερε, ώστε ο Διαμαντούρος να παραμείνει μοναδικός υποψήφιος της Σοσιαλιστικής Ομάδας και να κερδίσει την εκλογή ανάμεσα σε πολλούς άλλους σημαντικούς υποψηφίους (2003).

«Η θητεία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν είναι ένα ακόμη επάγγελμα, αλλά δημόσιο λειτούργημα», έλεγε σε συνέντευξή του, στην Κατερίνα Σώκου (Το ΒΗΜΑ, 16/5/04). «Τα θέματα με τα οποία ασχολούμαστε αγγίζουν ολόκληρη την ήπειρο ή και τον κόσμο, ενώ παράλληλα υπάρχει ένα «ευρωπαϊκό γίνεσθαι εν εξελίξει», που δεν είναι άλλο από την ιστορική, ολοένα και μεγαλύτερη, ενοποίηση των λαών της Ευρώπης». Ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Προεδρείο της Συνέλευσης για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (2002-2003) αγωνίστηκε για την ενίσχυση των θεσμών οικονομικής διακυβέρνησης, την ίση μεταχείριση των μικρότερων κρατών στη λήψη αποφάσεων και σχεδόν εμμονικά για την «πλήρη απασχόληση», ως τον κύριο στόχο της ευρωπαϊκής οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, θέση που τελικά υπερψηφίστηκε!

Εκείνο όμως που δεν έχει γίνει πολύ γνωστό είναι ότι υποστήριζε φεμινιστικές θέσεις για

την έμφυλη ισότητα – πλην της άρσης του Άβατου του Αγίου Όρους! Ως ομιλήτης, σε ημερίδα στο Ζάππειο (3/12/2001), με θέμα «Κοινωνική Ασφάλιση και Ισότητα των Φύλων», στο πλαίσιο διαλόγου για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, υποστήριξε τις αλλαγές, όταν σύσσωμο το συνδικαλιστικό κίνημα ήταν αντίθετο. Είπε, μεταξύ άλλων: «Άκουσα με προσοχή την κα Καραμάνου, ότι βεβαίως, το να συνταξιοδοτούμε πρόωρα τις γυναίκες, δήθεν για ενίσχυση της μητρότητας δεν έχει κανένα νόημα... Κανείς δεν διανοείται ότι θα λύσουμε το πρόβλημα της υπογεννητικότητας κλείνοντας ξανά τις γυναίκες στο σπίτι, εφαρμόζοντας το σύνθημα του Χίτλερ «Kirche, Kuche, Kinder», κουζίνα, εκκλησία, παιδιά!». **Αξέχαστε, Γιώργο Κατηφόρη!**

Άννα Καραμάνου

Διδάκτωρ ΕΚΠΑ – πρώην ευρωβουλευτής
ΠΑΣΟΚ

Το βιβλίο της **Η ειρηνική εξέγερση των
Θηλυκών σάπιενς 1821–2021**, κυκλοφορεί από
τις Εκδόσεις Αρμός.